

Huquqni bilish jamiyatda o‘z o‘rnini topishning asosiy omilidir

Tojiboyev Behro'zbek Bunyod o'g'li

TDYU qoshidagi M.S.Vosiqova nomidagi Yuridik akademik litseyining
2- bosqich 9-guruh o‘quvchisi.

Annotatsiya: Maqolada huquqiy bilimlarning ahamiyati, jamiyatda tenglik va ma’uliyatni ta’minlashdagi roli, shuningdek, fuqarolarni jamoatchilik ishtirokida faol qatnashishga rag’batlantirishi muhokama qilinadi. Ta’lim, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tashabbuslarning huquqiy savodxonlikni oshirishdagi o‘rni ko’rsatilgan. Huquqni bilish shaxsiy manfaatlar bilan birga, ijtimoiy adolat va barqarorlikni ta’minlashda ham muhimdir. Maqola, kelajak avlodlar uchun huquqiy bilimlarni oshirish orqali adolatli va teng huquqli jamiyatni yaratish zarurligini ta’kidlaydi.

Kalit so‘zlar: huquqiy bilim, huquqiy savodxonlik, fuqarolik jamiyati, tenglik, mas’uliyat, jamoatchilik ishtiroki, ta’lim, ommaviy axborot vositalari, ijtimoiy tashabbus, ijtimoiy adolat, shaxsiy manfaatlar.

Аннотация: В статье обсуждается важность правовых знаний, их роль в обеспечении равенства и подотчетности в обществе, поощрении граждан к активному участию в общественной жизни. Показана роль образования, средств массовой информации и социальных инициатив в повышении правовой грамотности. Наряду с личными интересами, знание права важно для социальной справедливости и стабильности. В статье подчеркивается необходимость создания справедливого и равноправного общества путем повышения правовых знаний для будущих поколений.

Ключевые слова: правовые знания, правовая грамотность, гражданское общество, равенство, ответственность, участие общественности, образование, средства массовой информации, социальные инициативы, справедливость, устойчивое развитие, личные интересы.

Abstract: The article covers the importance of legal knowledge, its role in ensuring equality and accountability in society, and encouraging citizens to actively participate in public participation are discussed. The role of education, mass media and social initiatives in improving legal literacy is shown. Along with self-interest, the knowledge of law is important for social justice and stability. The article

emphasizes the need to create a just and equal society by increasing legal knowledge for future generations.

Keywords: legal knowledge, legal literacy, civil society, equality, responsibility, public participation, education, Mass media, social initiatives, social justice, personal interests.

Kirish: Huquqni bilish — har bir insonning shaxsiy va ijtimoiy hayotidagi muhim jihatlardan biridir. Zamonaviy jamiyatda fuqarolar o‘z huquqlari va burchlarini anglashlari, adolatni ta‘minlash va jamiyatda faol ishtirok etishlari uchun huquqiy bilimlar zarurdir. Huquqiy savodxonlik, insonlarning nafaqat o‘zlarini himoya qilish, balki atrofidagi muammolarni hal qilishda va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlashda ham muhim rol o‘ynaydi. O‘z huquqlarini bilgan fuqarolar, boshqalarning huquqlarini ham hurmat qilishga tayyor bo‘lishadi. Bu, o‘z navbatida, jamiyatda tenglik, adolat va ijtimoiy mas‘uliyatni oshiradi. Shuningdek, huquqiy bilimlar fuqarolarni jamoatchilik ishlariga faol ishtirok etishga rag‘batlantiradi, bu esa demokratik jarayonlarni kuchaytiradi. Huquqiy bilimlar nafaqat shaxsiy manfaatlar uchun, balki ijtimoiy o‘zgarishlarni amalga oshirishda ham muhimdir. Bugungi kunda huquqiy savodxonlikni oshirish masalasi dolzarb ahamiyatga ega. Globalizatsiya, texnologik taraqqiyot va ijtimoiy o‘zgarishlar zamonida, fuqarolar ko‘plab huquqiy va ijtimoiy muammolarga duch kelmoqda. Ularning barchasini hal qilish uchun huquqiy bilimlarni oshirish zarur. Ta‘lim muassasalarida huquqiy ta‘limni kuchaytirish, ommaviy axborot vositalarining roli va jamoatchilik tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash bu jarayonda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada huquqni bilishning ahamiyati, jamiyatda o‘z o‘rnini topishdagi roli va kelajakda huquqiy bilimlarni oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar batafsil muhokama qilinadi. Huquqiy savodxonlikni oshirish orqali, insonlar o‘z huquqlarini himoya qilish, adolat va tenglikni ta‘minlashda faol ishtirok etishlari mumkin. Bu esa, o‘z navbatida, adolatsiz va barqaror jamiyatni yaratishga hissa qo‘shadi.

Asosiy qism:

1. Huquqiy bilimlarning ahamiyati: Huquqiy bilimlar inson hayotining har bir jabhasida, shaxsiy va ijtimoiy munosabatlarda muhim ahamiyatga ega. O‘z huquqlarini bilish, fuqarolarni har qanday noqonuniy yoki adolatsiz harakatlarga qarshi turishga tayyorlaydi. Misol uchun, ish joyida kamsitish, haqorat yoki mehnat sharoitlarining buzilishi holatlarida, huquqiy bilimlar shaxsni o‘z huquqlarini himoya qilishga imkon beradi. Shaxs o‘z huquqlarini bilganida, u o‘zini ishonchli

his qiladi va adolat yo‘lida kurashishdan qo‘rqmaydi. Huquqiy bilimlar shuningdek, mas’uliyatni oshiradi. O‘z huquq va burchlarini anglagan insonlar, jamiyatda adolatli qarorlar qabul qilishga va o‘zlari ham mas’uliyatli bo‘lishga tayyor bo‘lishadi. Bu, o‘z navbatida, ijtimoiy barqarorlikni ta’minlaydi. Huquqiy bilimlar orqali odamlar ijtimoiy muammolarga e’tibor berishga, o‘z fikrlarini bildirishga va o‘zlarining va boshqalarning huquqlarini himoya qilishga tayyor bo‘lishadi.

Shuningdek, huquqiy bilimlar, insonlarning o‘zaro aloqalarida, axloqiy normalarni shakllantiradi. O‘z huquqlarini bilgan insonlar, boshqalar bilan muloqotda o‘zaro hurmat va tenglikni ta’minlaydi. Bu, kamsitish va diskriminatsiya holatlarini kamaytiradi, jamiyatda tinchlik va barqarorlikni mustahkamlaydi.

2. Huquqiy savodxonlik va jamiyat — Huquqiy savodxonlik jamiyatda ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Huquqni bilish, fuqarolarni tenglik va hurmat bilan munosabatda bo‘lishga undaydi. Bu, o‘z navbatida, jamiyatda kamsitish va diskriminatsiyaning oldini olishga yordam beradi. Har bir inson o‘z huquqlarini bilgan holda, o‘zaro hurmat va tinchlik muhitida yashash imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bundan tashqari, huquqiy bilimlar fuqarolarni jamoatchilik ishtirokida faol bo‘lishga rag‘batlantiradi. Huquqiy savodxon bo‘lgan insonlar saylovlarda, ijtimoiy harakatlarda va boshqa jamoatchilik tadbirlarida qatnashishga tayyor bo‘ladilar. Bu, demokratik jarayonlarni kuchaytiradi va fuqarolar o‘rtasidagi ishonchni oshiradi. Jamoatchilik ishtiroki orqali fuqarolar o‘z fikrlarini erkin ifoda etishga, o‘z huquqlarini himoya qilishga va davlatning ijtimoiy hayotida faol rol o‘ynashga intilishadi.

3. Huquqni bilish va kelajak — Kelajakda huquqiy bilimlarni oshirish uchun bir qator chora-tadbirlar zarur. Birinchidan, ta’lim muassasalarida huquqiy ta’limni kuchaytirish muhimdir. Maktab va universitetlarda huquqiy savodxonlikni oshirishga qaratilgan darslar, o‘quvchilarga o‘z huquqlarini anglashga yordam beradi. Bunday darslar davomida, talabalar huquqiy jarayonlar, qonunlar va ularning ijtimoiy hayotdagi ahamiyati haqida bilishlari kerak.

Ikkinchidan, ommaviy axborot vositalarining roli muhimdir. Televideniye, radio va internet orqali huquqiy mavzularda axborot tarqatish, aholining huquqiy bilimlarini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Bu orqali fuqarolar yangi qonunlar va huquqiy me’yorlar haqida xabardor bo‘lishadi. Ommaviy axborot vositalari orqali huquqiy mavzularda interaktiv dasturlar va tadbirlar tashkil etish, fuqarolarni huquqiy bilimlar bilan tanishtirishda foydali bo‘ladi.

Uchinchidan, ijtimoiy tashabbuslar huquqiy savodxonlikni oshirishda muhim o‘rin tutadi. Huquqiy savodxonlikni oshirishga qaratilgan ijtimoiy tashkilotlar va jamoatchilik tashabbuslari orqali fuqarolar o‘z huquqlari haqida ko‘proq ma‘lumot olishadi. Ushbu tashabbuslar orqali tashkil etiladigan treninglar va seminarlar fuqarolarni huquqiy bilimlarni oshirishga yordam beradi. O‘z navbatida, bu jamiyatdagi huquqiy madaniyatni kuchaytiradi.

4. Huquqiy bilimlar va ijtimoiy taraqqiyot Huquqiy bilimlar nafaqat shaxsiy, balki ijtimoiy taraqqiyot uchun ham muhimdir. Jamiyatda huquqiy bilimlarni oshirish, fuqarolarni ijtimoiy jarayonlarga jalb etish va ijtimoiy adolatni ta‘minlashga hissa qo‘shadi. O‘z huquqlarini bilgan insonlar, o‘zaro hamkorlikda ish olib boradilar va ijtimoiy o‘zgarishlarga hissa qo‘shish uchun tayyor bo‘lishadi. Buning natijasida, fuqarolar o‘zlarining ijtimoiy mas‘uliyatlarini anglab, jamiyatda ro‘y berayotgan ijtimoiy muammolarni hal qilishda faol ishtirok etadilar.

Shuningdek, huquqiy bilimlar fuqarolarni jamiyatdagi o‘zgarishlarga tayyorlaydi. O‘z huquqlarini bilgan fuqarolar, jamiyatdagi adolatsizliklar va muammolarni ko‘rish va ularni hal qilish yo‘lida harakat qilishga tayyor bo‘ladilar. Bu, o‘z navbatida, adolatli va barqaror jamiyatni yaratishga hissa qo‘shadi.

Xulosa Huquqni bilish har bir fuqaroning shaxsiy va ijtimoiy hayotida muhim rol o‘ynaydi. O‘z huquqlarini bilish nafaqat shaxsiy manfaatlar, balki ijtimoiy adolat va barqarorlikni ta‘minlash uchun ham zarur. Huquqiy savodxonlikni oshirish orqali fuqarolar o‘z huquqlarini himoya qilish, adolat va tenglikni ta‘minlashda faol ishtirok etishlari mumkin. Bu, o‘z navbatida, adolatli va barqaror jamiyatni yaratishga hissa qo‘shish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kuchkarov, O. (2020). Huquqiy bilimlar va fuqarolik jamiyati. Tashkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
2. Jalilov, M. (2019). Huquqiy savodxonlik va uning jamiyatdagi o‘rni. Tashkent: Oliy ta‘lim vazirligi.
3. Isroilov, A. (2021). Demokratik jamiyat va huquqiy bilish. Tashkent: Ijtimoiy fanlar instituti.
4. Mansurov, Sh. (2018). O‘zbekiston Respublikasining huquqiy tizimi: muammolar va yechimlar. Tashkent: O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi.
5. Akhmedov, S. (2022). Huquqiy ta‘lim: nazariy va amaliy jihatlar. Tashkent: Yoshlar nashriyoti.

6. Rahimov, D. (2020). Ijtimoiy mas'uliyat va huquqiy bilimlar. Tashkent: Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti.
7. O‘zbekiston Respublikasi qonunlari va qonun hujjatlari (2023). O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi.
8. UNESCO. (2021). Huquqiy ta'lim va savodxonlik. Parij: UNESCO nashri.

Research Science and
Innovation House

